

طاشيناس  
اشينجى يوتى غزرت  
صاحبنا: هارند فامورايان: ازير

“TACHINK”  
JOURNAL ARMÉNIEN  
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE  
Imprimerie Mamourian  
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

## “ԴԱՇԻՆՔ” Ի ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵԹՐՋԱՆԸ

Մեր ներկայ թիւով կը վերջանայ «Դաշինք»-ի առաջին տարեթիւը:

Կիլիկիան ազգաներու վաղորդային մարած յայտնուի և խորտակուած պատ-  
րանքներու սուղին մէջ ձեռնարկուած՝  
Դաշինքը համեմատ այլ ազգայնաբար արտա-  
յայտութիւնն երբեք սահմանադրական չը-  
ջանի մեր ազգային ճգնաժամին, հայ հո-  
գիի գերագոյն տաղանդին:

«Առանալի օրեր» կոչեցին դայն,  
պահ մը, սկսեցին իրենք ու շուտ մտոցող-  
ները:

Արդարեւ, այս անշուք սխալներուն  
մէջ արձագանգ գտաւ ազգին կաշտին  
բացուած անկողնի վերջերուն երկարատե-  
կատունքը:

Մահուան ու քանդուածի հոգեպան  
ու արեւազանգ գործին վրայ աւազան-  
քի ու սղարական կոծումներու վայնասու-  
նը չէր լսի զոր հոս բարձրացողները, այլ  
Արդարութեան անձկազին ու խելազին  
ազգային էր զոր չի զայրեցանք արձա-  
կելէ մինչև որ մեր վերջին կողմ զարնու-  
ցաւ, ինկաւ, վերջացաւ: Պատմական  
Առանալի խորակին վրայ, մինչև որ ան-  
կարելիք ու անողոքիկ Արդարութիւնը  
զգամն ու սպառնական չեղաւ մը հրա-  
մայեց մեղի:

— Լույ՛ս...

Կիլիկիան նոր կուտակուած ու գեղ  
միացող աւերներէն գտաւ, մեր ազգային  
բարոյական կեանքին աւերը կար աչքեր-  
նուս առնել:

Հոն, մեր կեանքի ներքին իրականու-  
թեան մէջ ալ, ուրիշ քանդակներ՝ մեծ ու  
սխալի վերադարձներու լիազորութիւն  
առնումներով՝ մտեր ու սկսեցին էլն արդէն  
չարքն իրենց անխառնակ շահատակու-  
թիւններուն:

Այդ զանազակ ու տպերատուն խո-  
ծումներուն դէմ՝ գիտակցութեան, ըզ-  
գաստութեան, չափաւորութիւն ու չըն-  
հայեցութեան թուարկեր կանգնել աշխա-  
տեցանք հոս, ու ազգային կազմաւորու-  
մի, այլասերման ու քայքայումի տա-  
գանքին էր զոր շարունակ զարնել փորձե-  
ցինք, մինչև որ ներքին անազորայն չա-  
րիքը մահուան զոհանքներ հնչեցուց մեր  
զիջումն վրայ, ու մեզ գերեզմաններու  
ճամբէն քաղցուց իր անպարտ ու զր-  
քազ զոհերուն ետեւէն...

Ու նորէն սուգի ու գոռոնութեան ցա-  
ւազին հոգեով մը եւ որ կանգ կ'առնենք  
նոր տարեթիւին մը սկսելն վրայ:

Եւ գոռոնայ ու նայլ կորուած ճամ-  
բուն ամբողջ երկայնքը, ինչ անդո՛ւ, կը  
սղարատուին նայուածքի ո՛չ մէկ իրական  
բարիք, ո՛չ մէկ միտկութեան չինուածք  
կը հաստատէ... Ահ, կ'ըսեն, թէ ամէն  
բարիք տեսանելի ու չօտիկելի չըլլար, թէ  
մեծագոյն բարիքներն ստեղծուած են մո-  
լորդային խղճմտանքին մէջ այս տար-  
ւան մը զարթոնցիչ, կարգաւորիչ ու  
ինքնամիտիչ թեւադրանքներուն շնորհիւ,  
թէ ամբողջ ցեղ մը փրկուած է այլ եւ  
բարոյական անխուսափելի փճացումէ ու  
տարրալուծումէ... Ինչ օգուտ, ատենք  
չեն կրնար ամօքել, չեն կրնար սրտապը-  
զել՝ եւ ձգուած ճամբուն փրտալներէն  
ու դիակներէն սպասարուտ տուայտոյ  
մարդը, որուն ձայն մը կ'ըսէ կարծես ներ-  
սէն:

— Կորէ՛լ զրիչ ու ա՛յլ ձեռքդ հեռու  
պահէ՛ թուղթին հպումէն...

# ԴԱՇԻՆՔ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՅԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

|                 | ՏՐԿ. | ՎԵՑ. | ԵՌ.     |
|-----------------|------|------|---------|
| ԻԶՄԻՐ           | 80   | 40   | 20 ԳՐԶ. |
| ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ | 80   | 40   | ԳՐԶ.    |
| ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ     | 25   | 15   | ՅՐ.     |

Նամակներ պէտք է ուղղել «ԴԱՇԻՆՔ»-ի  
Խմբագրութեան  
Rédaction du journal Arménien  
«TACHINK» — Smyrne

Զի հրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

10 ՓԱՐԱ

Յառաջ գտնուող, ու նոր տարեթիւ  
նի մը սկսելն սկսեցին ամբողջ անտուգ-  
ու անձանքով վազուան ճիւղերուն ու տ-  
նայն անմիջական ու վերջնական արդիւն-  
քին, ինչ անդո՛ւ գործնա՛յ, կըր ճամբան  
այնքան մոտ չի առնու, կըր հորեզման  
այնքան մոտեցումով է չարիքի ու տրտ-  
մութեան ամբողջով... Ահ, կ'ըսեն, թէ  
արդարեւ կայ անտեղ ետին, ազգային  
մարտադրութիւն, ներգայնակութեան,  
ինքնազգայնակութեան ու ինքնատիրաց-  
ման պայման ու տեսուար արշալոյսը,  
որուն համար կ'արժէ՛ գեղ յանձն առնել  
ազգային հոգիին մէջ շատ մը չիլ ու չա-  
րաչօք գիշերներու զարթոնումով հսկու-  
մը... Ու նորէն ձայն մը, հզօր ու տի-  
րական ձայն մը, որ Հաւատքի միայն  
կրնայ ըլլալ, կուգայ ցնցել յաւաքել  
ճամբորդը՝ տարուան մը վերջին հանգր-  
ւանին վրայ:

— Բայ՛կ՝ ճամբորդութեան հետ, քաղ՛  
անխառն ու անաղակաք... Բու պարա-  
քող է ատիկա, ու՛ պարտքէլ աւելի՛ քու  
նախասաղիւղ է ատիկա, քաղ՛...

Յառաջ, ուրեմն, փոքրիկ այլ արի՛  
Դաշինք, յառաջ, նոր տարեթիւին մը  
կոյս սկսելն գտնուող քաղաւ ճամբ-  
որութեան միեւնոյն ճամբան, . . . Յառաջ, և  
անո՛ւք որ Դաշինքին պարծանքն ու հը-  
մայքը եղան այս առաջին տարեթիւին,  
զապափարի այն ազնիւ ու եղբայրական  
ախտաւորները, որոնք այս սխալմի-  
տուն մէջ իրենց իմաստագիտ արշակու-  
թիւնը բերին, մեղի՛ հետ պիտի ըլլան,  
անշուք, նոր տարեթիւին ալ, զոր ա-  
հա կը թնակարկենք, ազգային ներքին  
կեանքի լաւագոյն օրերու անտանձն ու  
անձկատոյժը կարտաւոր...:

ՍՈՒՐԻՆ, ՊԱՐԹԵՆԵԱՆ

## ԱՐԶԱՔԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

ԱՆՈՐԱԿԵԼԻ «ՏԱՇԻՆՔ»

«Բիւզանդիոն»-ի մեջ մեր քաղաքին  
ու աշխատակից Տիար Լեւոն Միքիչեան  
յայտնաբերել է իրեն գտնուող շրջապատ-  
կան մը, զոր Դաշինքը պիտի հա-  
ւայ Բուլքիս ուրիշ է Ուս. Կայսրու-  
քեան և Արապաւանի յոյժը Դաշինք-  
գրական Բուլքիսներուն, և որով ազգային  
օրինակին իշխանութիւնները և անոնց  
պաշտպան սարկեր կը ներկայացուն  
իւրեւ օսմանեան միտքեան դիմ դարձնել  
և անցնաւորական ձգտումներ ունեցողներ,  
ինչպէս նաեւ Հաւանի և Արապ Բուլքի  
կուսակիցներ, Մեկն պիտի չըզգիս, չի  
կրնայիս նախապէս աշխատի ազգայն  
սկզբնականութիւն մը գոյութեանը, երբ  
անկի ամբողջ հաստատուած մեջ քեռաւ  
ըզգային Միքիչեանի կողմէն՝ կը քա-  
ւանանք որ «Բիւզանդիոն» ամբողջապէս  
չի հրաւարակած այդ շրջապատակներ  
Բայ՛կ Միքիչեանի յոյժով ինչ հետեւեալ  
մասը զարդարող մը կրնայ ինչ անոն ա-  
նուակելի իսկութեան մասին:

Ըստ Դաշինքական Շրջապատակներ  
Ազգ. Պատրիարքարանի իրաւասութիւն  
յարգող Հայերը յիշատակեալ են երբ,  
կը հասկնա՛ք կոր, Սէպարիսեան, Առանք  
իրենց մէջ գտնուող, զաւարտական բնի-  
րակցութիւն մը ունին երբ, որոնց պի-  
տեն են երբ Օրմանեան Արարական, Դար-  
բիլէ Էֆ. Երաւանեան, Բիւզանդ Գե-  
լան և Երեւան, Երաւանի այս ոճով  
կը գրեն և կը գրգան ժողովուրդը:

Անոնք Արարի փայլի և Անդրանիկի  
պէս յեղափոխականներ և Շահրիբանի  
պէս «ազգային գործիչներ» չեն յարգի-

կեր, վասն զի նպատակ ունին երբ Օսմ.  
Մահմադարութիւնը տաղաւի և Հայու-  
թիւնը զատել Օսմանեանութենէ: Կ'տես-  
նէ՛ք զգուշի քաղաքներ, կը տեսնէ՛ք ի-  
րական մտանութիւնը: Մեր յամնուտ  
զիտեան իրերուն և ճանչցած մարդերուն  
վրայ անգամ այս տարեթիւն տուտ խոսող  
ներէն ինչպէս կրնանք ճամբարութիւն և  
անմիջականութեան սպասել մեզ անձանք ի-  
րազմութիւններուն վրայ:

Պատրիարքարան և Առաջնորդարան-  
ները հիմա Երաւանեան, Օրմանեանի  
և Բիւզանդ Գեղեանի ազգայնութեան տակ  
կը գտնուին երբ, այսինքն Օսմ. Կայ-  
սրութեան ամենատիրերէն թշնամիներուն  
ազգայնութեան տակ, կ'ըսէ Շրջապատակ-  
ներ, ուստի և «Հայ ժողովուրդ, զա-  
ւատացի ժողովուրդ, ո՛վ Հայաստանցիք,  
«ուրիշ կէտք, արեւելք այս սատակիք օ-  
«ձերէն ձեր միջախալի ազգ. հաստա-  
«տութիւնները, քանդելէ՛ք բոլոր երես-  
«պիտանական, վարչական ժողովները,  
«որք ձեր զոյգն ինչ վայելած սահմանա-  
«դրական ազատութիւնը պիտի քանդեն  
«և ձեզի Համայն ճիւղներուն պիտի  
«յանձնեն նորէն իրենց անձատուական  
ձգտումներով...»

Դաշինքականութեան աւելի յառաջ եր-  
թալով՝ իր Շրջապատական Թուղթներուն  
մէջ կը յայտարարէ թէ Պատրիարքարան  
իրաւասութիւնը յարգողները, Ազգ. Մահ-  
մադարութիւնը գործադրողները զապու-  
նապէս նաեւ Իզմիթներու, Շիրիք փու-  
լաներու հետ կ'որոշակեցին ինչպէս կը  
տեսարար թուրքի կուսակցութեան: !!!

ՎԵՐԱՓՈՒ ԶԱՅՐԱՊԵՏԻՆ  
ՆՈՒՐԻՐԸ

Թիֆլիզի ազգային Դաշինքեան մէջ  
նախագ զարգիւն՝ Վեհ. Հայրապետեան կող-  
մէ եղած հիւր հարիւր ռուսիկ ճիւղա-  
ստեղծեան առիթ՝ Նիկողայոս Տեր-Ղե-  
ռնեան հետեւեալ արտաւայտ և միեւնոյն  
սեւն ուղարկաւ իրենց գրած և «Հարի-  
զմ»-ի մէջ:

Բազմազան ու բազմապիսի են Հայոց  
ազգի կարիքները, մեր վանքերը, որպէս  
հնութեան կոթիւններ, քանդուած են ու  
կործանուած, մեր եկեղեցիները իրենց բա-  
րոյական կոյտներ չեն ծառայում, որով-  
հետեւ զարմի են լսի ապրուստի տներ,  
մեր գործակները բարեկարգութեանց են  
կարօտ՝ թէ՛ ըստ տնտեսականին և թէ՛  
ըստ մասնաորականին. մեր բարեկարգական  
հիմնարկութիւնները, մեր ազգային հի-  
ւանդանոցները, որոնք իսկաւ չկան, մեր  
որմանոցները, որոնք բացակայում են,  
մեր ուսուցչանոցը, որ զուտ ինչպէս աշ-  
խարհում է ապրում... որոնք բոլոր օգ-  
նող ձեռքերն են սպասում: Եւ ո՛վ որ օգ-  
նութեան է գալիս, ո՛վ որ բուսարարու-  
թիւն է տալիս այս՝ կարիքներից միեւնոյն  
կամ միւսին, նա անհասկած, շուտոյն  
զործ է կատարում: Բայ՛կ նա, ո՛վ այդ  
կարիքներից գերազանց հաստատում է կը  
թական գործը և իւր ուշադրութիւնը  
կեդրոնացում է կանանց կրթութեան վը-  
րայ, ո՛վ նպատակ է օրհնողաց զգուշ-  
ների զարգացմանը, նրանց իր թական տ-  
պահութեանը՝ կրթական յառաջադիւ-  
թեանը և բարոյական զարգացմանը, նա  
է, որ կատարում է անհնաւոր գործը և  
նրան է պատկանում տապալման իրա-  
ւունքը ազգի բարեկարգութեան շարքում:

Աւելի կ'ուսում, կըր մի շարաստակ  
օր—միջ Աստուած ազատել մեզ այդ փո-  
ծութիւնը—բոլոր հայոց աշխատեալ զու-  
րոյների գոնէրը գոցելն, և չեմ զար-  
հուրիլ... ազգը չի կորչի... Եւ կը քա-  
նուրիս միայն այն ժամին, երբ նոյն ման

կան օրօրոցի մօտ օտարահին կամ օտարա-  
ցած հայահին հայկական օրօրի փոխանակ  
կերդէ օտարի երգը:

Դուք վերանորոգում էք Մայր տա-  
ճարը և կամենում էք, որ նա հոգեկապ  
լինի և պատկերաւոր:—Եւ գոյում եմ ձեր  
ձգտումները:

Դուք ինչպէս, անշուք և անփառու-  
նակ զրուցիւնից հանուած էք Հայոց Հայ-  
րապետարանը, եւ խոնարհում եմ ձեր  
օրինակիկ պարտաճանաչութեան առաջ:

Դուք խոշոր գումարներ էք յատկա-  
ցում մեր միակ զարմանցի համար հոյա-  
կապ չէ՛ք կառուցանելու, որպէսզի հայ  
ուսանող երիտասարդութիւնը ազատէք  
այն ախտներէից, որի մէջ մաշուած են  
նոքաւ և ծախանարում եմ ձեզ:

Բայ՛կ երբ զուք ձեռք ուշադրութիւնը  
կը կեդրոնացնէք բոլոր այդ կարեր խն-  
դիւնից կարեւորագոյնի վրայ, կըր զուք  
կը բանաք մի բարձրագոյն իշխան հայ-  
կական կրթական, որ մայրեր տայ մեր  
մայրացուններին, ճամբարն եմ ասում ձեզ  
ո՛վ էլ որ լինիք զուք, ևս կ'երկրպագեմ  
ձեզ ամենայն անխառնակութեամբ, ևս կը  
պաշտեմ ձեզ:

ՏԻՐԱՆ ԶՐԱՔԱՆ

Մէկ քանի օրէ ի վեր բազմաւորու-  
թիւնն ունիւք Իզմիթի մէջ վայելելու ներ-  
կայութիւնը մեր դրականութեան ամենէն  
համակրելի ու հմայրող դէմքերէն Տիար  
Տիւրան Զրաքեանի, որ իր չնորհալի Տիւ-  
նոյ հետ Պոլսէն եկած է քաղաքս այցելել:  
Տաղանդաւոր գրագէտը, որ միանգամայն  
ներհուն ուսուցիչ մըն է, արձակուրդի իր  
ժամանակամիջոցէն մաս մը պիտի անցնէ  
մեր «օրմերուն» մէջ:

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒՄԻ ՄԵՋ.

—Ծանր դեպքեր տեղի կունենան Թշնա-  
նի մէջ ուր կառավարական գորագու-  
ղերը կուտի բռնուած են Սաթիմար Խանի  
զինեալ հրատախուժներուն հետ: Սահմա-  
նադրական կառավարութիւնը իրաւամբ  
կը կարծէր թէ հարկ էր զինաթմբել ընդ  
ժողովուրդը և մանաւանդ Ֆէտախները,  
որոնք մնացուն սպառնալիք մը կը կազ-  
մէին հանրային խաղաղութեան համար:  
Այս նպատակաւ բանակցութիւններ սկը-  
սան Սաթիմար Խանի հետ, բայց յաջող  
եղի մը չի յանգեցան անանք, Դաշինք-  
ը՝ համակ զինեալ՝ կեդրոնացան քաղա-  
քէն զուրս հանրային պարտէզի մը մէջ  
ուր կառնաւոր գործերը պաշտպանելու դի-  
րենք և կոխէ մը ետք՝ որով միջոցին  
գործերը արագահարուած լիազմութիւն  
գործածեցին, Ֆէտախները պարտաւոր-  
ուեցան անձատուար ըլլալ Սաթիմար Խա-  
նի հետ որ վերաւորուած էր, փախաբե-  
լի է որ յեղափոխական վերջին ջղաձգու-  
թիւնը ըլլայ տալիս Պարսկաստանի մայ-  
րաքաղաքին մէջ, որովհետեւ այնպէս կը  
թուի թէ պարսկական նոր ըմբիս ան-  
հունապէս աւելի զմուսարութիւններու կը  
բողոքի կազմակերպուելու համար՝ քան  
թուրք նոր ըմբիս, և այն տպաւորու-  
թիւնը կը տիրէ թէ Պարսկաստանի արդի  
տաղանդային կացութիւնը կարելի է ա-  
նիշխանութեան մօտ յան մը նկատել:  
Սակայն սահմանադրական և ազգայնական  
տարրերը միշտ իրենց արտազգրութեան  
տակ ունին քիչ չափ արժանիքի աչք  
քաղաքագետ պաշտօնակիրին մը և նոր  
կազմուած զանկիւ կաշխատի իրագործել  
խելապէս չանկան ճրագիր մը:

Այս ծրագիրը կ'առաջարկէ մայրաքաղաքին մէջ կազմել գինեւորական կարերը ուժ մը որով՝ ի պահանջել հարկին՝ նա հանգներու մէջ գործելու սահմանում ջոկատներ պիտի ընտրուին :

Ստուգիւ , ամէն բանէ առաջ հարկ է երկիրը խաղաղեցնել , որովհետեւ ամէն բարենորոգում անօգուտ կը դառնայ՝ եթէ նահանգներու մէջ տիրէ անոնց գործադրութիւնը ջրատող յեղափոխական կացութիւն մը : Միւս կողմէն , նոր դաշինք մը տողիր է ձեռնարկել գաղտնական պաշտօնէութեան մարտադրութեան և հաստատել վճարակն ատեան մը որ վարչական գաղտնարանի մը հանգամանքը պիտի ունենայ : Այս էական կէտերէն գաղտնի յիշատ ծրագիրը բաւական ընդարձակ սահմանով մը զծուած է , եթէ նկատի առնուին այն պարթին զմտաբանութիւնները որոնց պէտք պարսկ կառավարութիւնը պայքար մը գետն վրայ է : Փափաքելի է որ Սօսթմաֆէլ Մամալէֆի դաշինքը լաւ վարէ իր գործը և վերջապէս երկիրը դուրս ելլէ այն խաղաղութեան չորանէն որ՝ չարու նսրուելով՝ կրնայ վերջի վերջոյ ծանրապէս վտանգել սահմանադրական բէժի մը :

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ .— Պ . Բանալէ յասի յաղմանակը յուսացումովն աւելի կատարուող եղաւ : Սէն - Սէրասթիւնէն մէջ կարգը չի խաղ գարուեցաւ և ո՛ր և է կը դերական ցոյց տեղի չունեցաւ հոն : Ուր որովարարները հասկցան թէ գործը իրենց համար աննպաստ կերպարանք մը կ'առնէր , և ծրագրուած ցոյցէն էտ կենտրէ յետոյ կը փորձեն իրենց կրած սրբաբանութիւնը բացատրել՝ ըսելով թէ կառավարութիւնը վստաղութեան միջոցները սահմանափակելով՝ գործնականորէն արգելելը զիրենք Սէն-Սէրասթիւնի մէջ համախմբել այն 200,000 մարդերը զորս իրր թէ իրենց ետին ունենին : Այս պայմաններուն մէջ աւելի լաւ սեղեցին հրաժարել իրենց ծրագրէն՝ քան թէ ցոյցեր կազմակերպել ծագրելի ուժերով... Այս բացատրութիւնը խախտու է սակայն , որովհետեւ կը յիշուի թէ Պ . Բանալէյսո ի թեան հետ բանակցութեան մտնող Բարդիսթեան երեսփոխանին արտօնեց ցոյցը կազմակերպել Բամբուլիւնի կամ Սպանիոյ ինքնապաշտպանութիւնը : Այս պայմաններուն մէջ որոնց մոռարը Սէն-Սէրասթիւնէն աւելի զիւրին է : Ճշմարտութիւնը սա է որ խաղաղարարները տեսան թէ չպիտի կրնան կերականներու բաւական պատկանելի թիւով բանակ մը չարժան մէջ դնել և թէ իրենց գրգռութիւնները անազգեցիկ կը մնան ժողովուրդին ստուար զանգուածին վրայ : Սակեա կ'սխալմանք պարզապէս լրջաւ առաջին չափն է Սպանիոյ մէջ :

Հիմա Պ . Բանալէյսո լաւ առիթ պիտի ունենայ իրեն չափաւոր կերպով բռնել գործը : Անկախ կացութեան տէքն է և կրնայ լիովին անխափա պահել իր ծրագիրը՝ Վատիկանի պահանջներուն դէմ : Հոսմի մէջ ևս այն տպաւորութիւնը կայ թէ գործերը աննպաստ կերպով են կեղեցւոյ չահերուն համար , և թէ պէտք պիտի լը-

լայ կարերը զիջամենքու հասնել՝ եթէ կազմել քիչ չափ բան մը իրենց այն ազգեցութիւնէն զոր եկեղեցին ունի . կաթիլիկ Սպանիոյ աչքին : Կրտսի թէ Պապը ինքնագիր համակ մը կ'ուղղէ Արքիմեթիոս-գաւարին , կոչում ընելով անոր կրօնական զգացումներուն՝ հիմա որ իր նախա-խարհերուն ուղղակի տղեկութեան առիթի գոտար : Թագաւորը , որ ուղղամիտ մարդ մըն է , անշուշտ պէտք եղած կերպով պիտի գնահատէ Պիոս Ժ . ի այս ընթացքը՝ սահմանադրական վեհապետ մը իր սեփական կատարարութեան դէմ գործել տալու համար :

Իրապիւ , Վատիկան քարոյթներու աջակցութեամբ Սպանիոյ մէջ քաղաքային պատերազմ մը յառաջ բերելու իր ճիղին մէջ անյաջող ելլելով , նայեալս Պ . Բանալէյսոյ տապալկու չի յաջողելով , ամէն մտաւոր տեղի պիտի տայ և այսուհետեւ չափազանց ձկուն դիրք մը պիտի բռնէ Բամբուլիւնի վերաջնեութեան համար կատարուած բանակցութեանց մէջ , Վատիկան միշտ տնահալու և խորիստ ընթացքով մը կրտսի , և ի վերջոյ կը համակերպի նոյն իսկ ամենէն նուստագոյցիչ դիմումներու : Բարդիսթեանու հետ զինակցող սպանիական կը պերը ինչ ձեռնարկներու ալ զիմէ այսուհետեւ , հակակերպարանութեան գործը ըսկրած է Սպանիոյ մէջ , և ո՛ր և է յետույ չորձական ուժ չպիտի կրնայ արգելել զայն :

ՄԱՐՈՒԲ .— Յիւսէն՝ կը հետազոնէ թէ Յիւս-ձէտիտի բոլոր կալանաւորները չորթիայի դարնուած են Մուրէլ-Հաֆիտ Սուրթանին հրամանով որ մասնաւոր չորթաներ չենել տուած է : Բազմաթիւ գերիներ վախ չի փորձելով՝ իրենց ոտքերէն կախուած և գաւազանի հարուածներով ծեծուած են :

ԳՈՐԴՆԱՒՈՂ , ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ .— Նաւարաններու մէջ աշխատող գործաւորներուն կազմակերպութեանց կողմէ առաջարկուած պայմանները՝ տնօրէններու կողմէ մերժուած և անընդունելի դատուած ըլլալով , գործաւորները գործադուլ յայտարարած են Համպուրքի նաւարաններուն մէջ : Անցեալ չարթու մէջ Գերմանիոյ նաւային չինութեանց մէջ աշխատող գործաւորներուն զանակցութիւնը դուրս մարում մը ունենալով՝ որոշած է մեծ մասամբ զեղել աշխատութեանց ժամերը :

ԱՆԳՂԻՈՅ ՆՈՐ ՏՐԷԹՆՈՒԹԷՆ .— Անցեալ չարթմ Տէլլերթոսի մէջ յաջողութեամբ ծով լծուցուեցաւ Լիօն յաճախողաւոր որ ութը արմատան մէջ չինուած էր : Լիօնի տարողութիւնն է 26000 տակառաշափ : Իր արագութիւնը պիտի ըլլայ 30 հանգոյց : Մեքսիկաները 70,000 ձիւռ ուժ ունին : Այս նոր նաւուն երկայնութիւնն է 700 ոտք : Կը կրէ 8 լծողունով 13 1/2 բլմամա տրամադծով :

«ԴԱՇԻՆԷ»Ի ՆԻԱ-ՄՈՔԻ ԳՈՐԾԱԿԱՆ Է ՏԻՐԱ ՄԿՐՈՂ ԳԻՐԱՆՈՒՄԻՆ՝ ՈՐՈՇԵՆ ԿՐՆԱՆ ԳԻՄԷՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ ԿՐԱՓԱՊՈՂ . Ինչպէս նաև վճարել իրենց բաժանորդագրութիւնը :

աշխատութիւնը կամ պակասները կը լրացընէր՝ հողերը վերցնելով , թերերը քննելով , և նեցուկներ գնելով որպէս զի հողը չի վիչի վրայէն անցնող կառավարման ծանրութեան և ցնցումին տակ :

Մարիայի պատկաճ անկողինն տակ թիթեղեալ տուելով՝ քիչ մը ուժանակ կար : Այս ուժանակին հետ հաղորդակցող թիւ մը կերթար կը միանար երկարալիւն գործիքի մը որ դրուած էր անկողինն մօտ փոքր սեղանի մը վրայ : Այնպէս կարգադրուած էր որ , երբ իրենց զաւանիքը երևան ելլէր , Անտրէի մէկ նշանին կամ ազգականի վրայ՝ Մարիա եկեղեցական հասարակութիւն հաստատուել և ամենքն ալ փառասիրտուն տակ պիտի մեռնէին :

Դիւեր մը , Անտրէ յաղաղականիցի լոյսով իր ընկերուհիին իր անկողինն մէջ չարթիլը տեսնելով՝ ըսաւ անոր .

— Կերթին վայրկեանին չպիտի չլիթիս , այնպէս չէ :

— Ո՛հ , ո՛չ , պատասխանեց Մարիա պարզօրէն :

— Եւ բանի մը վրայ չես ցաւիր : Երբ տառապանքներու վրայ չես ցաւիր , հէք բորեկամուհիս : Գիտես որ գեո ժամանակ կայ . եթէ ուղեւ կրնաս մեկնել , ես մի-

## ԵՐԿՈՒ ԽՈՍԻ

Իզմիլեան նոր չարթմները առարաւակ ու անկողնակալ կը յայտարարէ ինքզինքը , մինչեւ տառային թիւին մէջ իսկ երևան կը բերէ կողմնակցութիւն և անձնական կիրք : Ինչ կը սիրէ անշուշտ բողոքի ձայնը և կը գովէ բողոքող . Ուսումն , խորհուրդ և զգուշ քննադատող չորձաւորութիւն մը «Տրապարակային մէթը» և չարանտութեամբ քար գաշթակգութեան կը նկատէ մեր իրաւացի բողոքը , դաւ մը՝ ուրիշ կողմէն ստրկուած , որպէսզի մեր գրածին արմէքը կ'առնէ , և ինչ որ աւելին է՝ «Կէս արտաքուսած» անխմատ բառերով որակած է զմեզ : Մենք կը յայտարարենք , սակայն , թէ այդ դաւը միւս բողոքներուն մէջ պէտք է վրնուի . թէ մենք ո՛չ թէ կէս՝ այլ մէկ հաղորդող ալ արտաքուստ չենք , մենք մեր զգուշ , չորձաւոր լիովին աւարտած , կարևոր քննութիւնները տուած և բժշկական տեղեկագրով (\*) առողջական վիճակին հաստատուել և տնայութեան հասանելիութիւնը ստանալ յետոյ՝ ստիպուած ենք իրարմ վարժարանը քանի մը օր կանուս , որով կատարելապէս կը զանուենք մեր աշակերտական իրաւունքներուն մէջ : Մենք կը յարգենք վարժարանը ու իր պաշտօնեաները , մեր ցաւը մասնաւոր է և մեր բողոքն ալ անհերքելի ու անվիճելի : Եթէ կը պահանջուէր մեզմ որ սարկական համակերպութեամբ յանձն առնէինք մեր դիմիները դուրս հանել Գիշերթիթիէն , թող ներուի մեզ ըսել թէ այդ տեսակ առաքիւնութիւն չենք ձանջած ու այդօրինակ պայման ալ չունինք :

ԳԻՇԷՆԸԹԻԿԵՆԸ

## ՄԵՐ ՀԱՍՅԷՆ

Յաղաղամենքու և սխալմունքներու տեղի չտալու համար կը խնդրենք մեր Գործակալներէն , բաժանորդներէն , յոգուածագրութիւնէն և նամակագրութիւնէն թերթիս հասցէին ուղարկելու դարձել , բոլորը պէտք է ուղղուած ըլլան :

«ԴԱՇԻՆԷ»Ի ԽՈՍԻՆԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՐԿՈՒՄԻՆ ՏՊԱՐԱՆ :

Անձնական նամակներու վրայ ևս պէտք է աւելցնել «ՄԱՐԿԱՆԻՆ ՏՊԱՐԱՆ» հասցէն :

Իսկ զրամական առաքումները կամ բաժանորդագրութիւնները , այսինքն վարչական մասի վերաբերեալ խնդիրներու համար պէտք է միշտ Արտօնագրի անուան և հրամանին ուղղուել նամակները ևս , ևն :

(\*) Ուսումնական խորհուրդի անդամներէն Ազեի . Տփ . Պ . Կոստանի տուած տեղեկագիրը :

նախ կրնամ կատարել գործը . Մարիա սկսաւ խնդալ . — Ինչո՞ւ համար կը խնդաս , հարցուց Անտրէ :

— Որովհետեւ այս տեսակ ձեռնարկի մը մէջ և ձեզ նման մարդու մը ընկերակցութեամբ մտնելը չէք գիտեր որչափ մեծ երջանութիւն մըն է ինձի համար : Մինչև վերջին չունչս երախտապարտ պիտի մնամ ձեզ որ իբր ընկերուհի ընտրեցիք զիս այս գործին մէջ և վստահութիւն ունեցաք իմ վրաս :

Մարիա երեք քայքայ երկար ձառ մը արտաքուստ չէր :

Անտրէ հիացած ոտքի ելաւ . — Դու չա՛տ ագնիւ ազնիւ մըն ևս , ըսաւ Մարիայի մօտենալով և ձեռքովը անոր մազերը չոյլով :

Մարիա աչքերը գոցած՝ բռնեց այս ձեռքը ու համբուրեց զայն . երկուքն ալ խեղճորոյս՝ ինքզինքնին մօտցան :

Հետեալ օրը չարաչուք դէպք մը պատահեցաւ . երբ Անտրէ իր խանութին աղաւը կը բանար , ճիշդ գնանուղին փո-

## Ազգացի Անտրիս

Ի Զ Մ Ի Ր  
Կրօնական ժողովը և Դատաստանական խորհուրդը վերջնա սկսած են զրազել իրենց սեղանին վրայ գտնուած անորինակ խնդրով մը իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ , գաղմակալիւն և ընդգեցուցիչ : Այս դատի պարագաներուն և մանրամասնութիւններուն վրայ կը լին պիտի անդրադառնանք առաջին առթիւ :

— Անցեալ ուրբաթ իրիւրեն Հայ Աւետ . եկեղեցիին մէջ նուագի հանդէս մը տեղի ունեցաւ՝ նախաձեռնութեամբ Մ . Կարապետ Փափաղեանի , որ 30 երկար տարինեղ ի վեր Ամերիկա հաստատուած և այնտեղի «Փրկութեան բանակ» անունը ունեցող ընկերութեան անդամներէն ըլլալով , իր նուագի մէջ ցոյց տուած ճարտարութեամբ և յաջողութեամբ անգլիական տէրութեան կողմէ բարձր պատուանշանի արժանացած է : Տխար Փափաղեան նախ զանազան լեզուներով քանի մը նուագներ անեց , յետոյ անգլիերէն լեզուով խոսեցաւ «Փրկութեան բանակ»ին ինչ ինչ բարիքներուն վրայ : Երկուս խառն բազմութիւն մը ներկայ էր այս նուագի հանդէսին որ զո՞ւ տպաւորութիւն մը թողուց առհասարակ բոլոր հանդիսականաց վրայ :

ԿՈՎԿԱՍ  
Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը , որ ժամանակ մը ի վեր Թիֆլիզ կը գտնուէր , անցեալ յուլիս ամսոյ 15ին մեկնել է յիշտ քաղաքէն դէպի Էջմիածին : Եւրոյն Վեհափառութեան ուղեկցիւր են Թիֆլիզի թիմի առաջնորդ Գարեգին Արքեպիսկ . Սաթուհեան , Սինոդի անդամ միւսովը Կախարատ , Եփրեմ վարդապետ , երևանի փոխանորդ Ստեփան վրդ . և Բաղդուր գործակալ Զաւէն վարդապետ : Վեհ Հայրապետը կայարան հասնելով՝ արքայական սենեակներուն մէջ քիչ մը հանգստանալէ յետոյ սպան-վահին մօտը և հոն ընդունել է զանազան հաստատութիւններու ներկայացուցիչները :

## ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒՐԵՆՈՎԱՅԻ Կաղի լապտերներու մասին ասիէ առաջ գրած էինք թէ Թաղապետութեան և Կաղի ընկերութեան միջև եղած անհամաձայնութեան մը հետևանքով՝ նոյն գիւղին կաղի լապտերները չի վառուեցան ժամանակ մը : Այժմ կը լսենք թէ Պաւլոսյան Թաղապետութեան նախկին անդամներէն ոմանց քանակներ չնորձի լապտերները սկսած են վառուել :

ՎԱՂԷ , երկուշաբթի , կէտրէն վերջ տեղի պիտի ունենայ տեղադր . Սոմ . արհեստագիտական վարժարանին և ընդհ . դպրոցներուն ի նպաստ կազմակերպուած վիճակահանութեան երկրորդ վեցամսեայի վերջին թուահանումը՝ Առեարական սեն-

ուած տեղադր վերել նշմարեց չորս բանուորներ որոնք բան մը կը դիտէին :

Անտրէ անոնց մօտենալով .

— Ինչ կայ , հարցուց :

— Ձեռ տեսներ , պատասխանեց գործաւորներէն մէկը : Հողը փլած է այստեղ , հաւանականաբար փոս մը կայ տակը : Եւ այս լրբիւնն ալ կայսերական կառավարմաբը պիտի անցնի : Պէտք է երթալ իմաց տալ ճարտարապետին :

Հինգ վայրկեան ետքը նարառվածադի խանութը պարտալ էր : Անտրէ և Մարիա փախած էին : Անտրէ մեկնած էր անծանօթ մեկ մը : Իսկ Մարիա կրկին Բեթլեհեմի կը դառնար :

\*, \*

Շատ տմիւններ անցան : Մարիա չէր գիտեր թէ ինչ եղած էր իր բարեկամը : Սակայն ինք յղի էր : Կատարութեան ամօթի մէջ՝ կրտսերի իր աղաւտութեան ստակալի վայրկեանին , ստակալի մասնաւոր անոր համար որ ո՛չ մէկուն կրնար վստահել իր զաւանիքը : Որովհետեւ յղի կին մը , մայր դարձած կին մը ո՛չ մէկ բանի օգտակար է այլևս յեղափոխական աշխար-

## ԲՈՒՐՆ ԱՂԶԻԿԸ

(ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԻՍԱՍՏՈՒԵՐ)

ՈՐչափ ժամանակը կը մօտենար , Անտրէ այնքան աւելի մտահոգ կը դառնար , ինչ որ սովորաբար զուարթ ըլլանաւորութիւն մը ունէր : Այլ չէր քննարկ : Շարունակ սիրտը վախի մէջ էր որ մի գուցէ վերջին վայրկեանին ձեռնարկը անյաջողութեան մատուի , ստիկանութիւնը երևան հանէ եղած պատրաստութիւնները , ուժանակ տարրապարտուի , կամ գնանուղին հողէ կամարը՝ չափազանց թանձրութեան պատճառաւ՝ պայթումի ուժը տկարացնէ . նոյնպէս եկեղեցական թերերը կրնային փրկել կամ խողիլ : Գիչերը անկողինն կ'ելլէր , Մարիան կը կանչէր որ նոյնպէս չէր քննարկ , և երկուքը միասին ձեռքերին լապտեր մը բռնած՝ փոխարինուէր վրայ կ'ստային զեռնուղին մէջ , Լապտերը Մարիան ձեռքը տալով՝ ինք Անտրէ աչքէ կանցնէր կատարուած

